På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt den af Corte d'appello di Catania ved kendelser af 18. juni 1982, for ret:

Det følger af de gældende bestemmelser i Fællesskabets toldret, at den omstændighed, at tredjemand fratager toldskyldneren — uden at denne har handlet uagtsomt — rådigheden over toldpligtige varer, ikke bevirker, at pligten til at betale tolden bortfalder.

O'Keeffe Pescatore

Bosco Koopmans Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 5. oktober 1983.

For justitssekretæren

J. A. Pompe
Assisterende justitssekretær

A. O'Keeffe
Formand for fjerde afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALDVOKAT G. F. MANCINI FREMSAT DEN 6. JULI 1983 [1]

Høje Domstol.

1. Denne sag angår Fællesskabets toldbestemmelser. Det skal afgøres, om det ifølge disse regler kan antages, at den omstændighed, at toldpligtige varer fjernes af tredjemand, uden at den afgiftspligtige herved har handlet uagtsomt, ophæver toldskylden, idet pligten ikke kan opfyldes på grund af force majeure.

1 — Oversat fra italiensk.

Jeg skal kort gennemgå sagens omstændigheder. I november 1978 fjernede ukendte personer udenlandsk fremstillet spiritus og obak, tilhørende selskabet Mellina Agosta, fra et toldoplag, som befinder sig inden for toldområdet på havnen i Catania, og som forvaltes af selskabet Esercizio Magazzini Generali. Politiet fastslog, at tyvene for at komme ind på lageret havde brudt et metalgitter op, der var forsynet med to låse, hvis nøgler for den enes vedkommende indehaves af det forvaltende selskab og for den andens af havnens toldmyndigheder. Senere, i januar 1979, afkrævede toldvæsenet i Catania dels Magazzini Generali, dels Mellina Agosta betaling af ca. 78 millioner lire i told og omsætningsafgift af de stjålne varer samt naturligvis renter efter loven og omkostninger.

Magazzini Generali klagede administrativt herover; klagen blev imidlertid afvist, og i juni 1979 gav toldmyndighederne ovennævnte selskab og Mellina Agosta meddelelse om afgiftspålæg med henblik på betaling af den ovennævnte sum. Herpå anlagde de to selskaber hver for sig sag ved Tribunale di Catania; ved domme afsagt i 1981 statuerede retten, at selskaberne ikke var afgiftspligtige og pålagde finansministeriet sagens omkostninger. Ministeriet ankede dommene, og under behandlingen af ankesagerne udsatte ankeinstansen ved to separate kendelser af 18. juni 1982 de to parallelle sager. I medfør af EØF-traktatens artikel 177 blev følgende spørgsmål forelagt Domstolen: »Kan den fjernelse af toldpligtige varer, der har fundet sted under de angivne omstændigheder eller, mere generelt og abstrakt, under omstændigheder, der, jfr. betragtningerne ovenfor, bevirker, at fjernelsen må sidestilles med force majeure på grundlag af den borgerlige rets grundsætninger, forstås således, at en sådan fjernelse også er omfattet af det force majeure-begreb, der gælder i EF's toldbestemmelser?«

Ved kendelse af 19. januar 1983 har Domstolen besluttet at forene sagerne med henblik på den mundtlige forhandling og domsafsigelsen, idet sagerne har samme genstand og parter.

2. Med henblik på en bedre forståelse af spørgsmålet finder jeg det hensigtsmæssigt at nævne de italienske toldbestemmelser, som der skal tages stilling til i hovedsagen, og hvorom den foreliggende ret nærer tvivl med hensyn til, om de forenelige med fællesskabsbestemmelserne.

Af artikel 36 i toldlovbekendtgørelsen, stadfæstet ved dekret fra Republikkens præsident nr. 43 af 23. januar 1973 (Den italienske Republiks Lovtidende, almindeligt tillæg nr. 80/73) fremgår følgende: »For så vidt angår importerede toldpligtige varer, stiftes toldskylden ... ved disses overgang til omsætning på toldområdet«. Samme bestemmelse præciserer desuden, at »... der ... [formodes] at foreligge en endelig omsætning, når varer ... retsstridigt er unddraget toldpligt eller ikke inden for de foreskrevne frister er forelagt toldvæsenet til undersøgelse og kontrol eller ikke forefindes med henblik på ovennævnte procedure ...«. Imidlertid — og nu følger det aspekt, der har interesse — bortfalder formodningen for toldskyld ifølge lovbekendtgørelsens artikel 37, idet bestemmelsen siger, at »der ikke [består] toldskyld, når den toldpligtige godtgør, at undladelse af at opfylde toldpligten, eller undladelse af at frembyde alle eller en del af varerne for toldvæsenet, herunder med henblik på toldvæsenets undersø-

gelse og kontrol ... skyldes, at varen er gået tabt eller tilintetgjort ved hændeligt uheld eller ved force majeure eller som følge af tredjemands eller den toldpligtiges simple uagtsomhed«.

Den sidstnævnte bestemmelse har givet anledning til fortolkningsvanskeligheder, fremfor alt med hensyn til betydningen af udtrykket »er gået tabt«: Finansministeriet hævder, at udtrykket angiver, at varen er forsvundet uden mulighed for senere opdukken, mens de appelindstævnte i hovedsagen gør gældende, at udtrykket har en bredere betydning, idet det også omfatter den situation, at varen ikke længere er til rådighed, fordi den forpligtede ikke er rådig over den. Forskellen mellem de to opfattelser har relevant praktisk betydning: Det er herved tilstrækkeligt at anføre, at hvis man følger opfattelse nr. 2, bliver tredjemands tyveri af varen, uden at den forpligtede har handlet uagtsomt, ensbetydende med, at den er »gået tabt« efter betydningen i artikel 37 og derfor indebærer, at afgiftspligten bortfalder. Dette antoges i øvrigt af Corte di cassazione, jfr. dommene nr. 6148 og 431, henholdsvis af 22. december 1978 og 18. januar 1980.

Problemet blev endeligt løst ved lov nr. 891 af 22. december 1980 (Den italienske Republiks Lovtidende nr. 355 af 30. 12. 1980). Loven fastslog, at udtrykket »er gået tabt«, jfr. ... artikel 37 i toldlovbekendtgørelsen ... skal forstås som betydende »forsvinden« og ikke som en blot fratagelse af rådigheden over produktet. Herefter tilføjedes det, at denne præcisering ikke ændrer artikel 37, men er en autentisk fortolkning heraf (og således har retsvirkning ikke *ex nunc*, men *ex tunc*). Naturligvis tilpassede Corte di cassazione sig lovgiverens stillingtagen. Jeg skal minde om, at retten ved dom nr. 57/69 af 31. oktober 1981 antog, at »... det klart har fundet udtryk [i lovgivningen], at tyveri aldrig har været omfattet af udtrykket 'er gået tabt' i nævnte artikel 37«.

3. Jeg skal nu gå over til at undersøge de fællesskabsbestemmelser, som på toldområdet regulerer de situationer, som medfører toldpligtens bortfald, og som er opstået af årsager, der ikke kan tilregnes den pligtige. Det er nemlig i lyset af dem, at jeg skal tage stilling til de italienske regler for at afgøre, om de er i overensstemmelse med fællesskabsreglerne.

Med dette udgangspunkt må der først og fremmest ses på Rådets direktiv 74 af 4. marts 1969 om harmonisering af lovgivningen om toldoplag (EFT 1969 I, s. 75). Direktivets artikel 11 bestemmer, at »oplæggeren og oplagshaveren skal kunne fritages for told, afgifter med tilsvarende virkning og landbrugsimportafgifter af de mængder, der under oplæggelsen er gået til grunde som følge af force majeure eller hændelige begivenheder eller af årsager, der skyldes varens art«. Denne regel knytter altså fritagelsen (toldskyldens ophør) til to årsagsgrupper: Force majeure eller hændelige begivenheder, og varernes art (der

tænkes på fordærvelige levnedsmidler eller produkter, der ikke længere kan anvendes som følge af, at de er gået tabt. Et eksempel er brændstof, der er flydt ud på vejen, fordi tanken er gået i stykker).

Ved bedømmelsen af tyverisituationen står man imidlertid frit. Fællesskabslovgiverens formulering klargør nemlig ikke, om udtrykket »er gået til grunde« som følge af force majeure, alene tager sigte på varens ødelæggelse, eller om udtrykket også dækker den situation, at importøren fratages rådigheden over den, således at bortfald kan antages i begge tilfælde. For en indskrænkende fortolkning taler imidlertid, at artikel 11, stk. 3, fra begrebet »gået til grunde« udelukker »ubeføjet fjernelse af varer«, idet det med henblik på denne situation bestemmes, at der opkræves told efter de satser, der er gældende på tidspunktet for fjernelsen. Med rette har den italienske regering gjort gældende, at direktivet med denne formulering faktisk har sidestillet den ubeføjede fjernelse med, at varerne bringes i omsætning. Ganske vist er ubeføjet fjernelse ikke nødvendigvis ensbetydende med, at tredjemand fratager rådigheden over varerne. Men den brede formulering, og fremfor alt det valgte adjektiv (ubeføjet vil, når alt kommer til alt, altid være det modsatte af beføjet), leder tanken hen på, at en sådan sidestilling var tilsigtet af lovgiveren.

Enhver tvivl bortvejres imidlertid, hvis man undersøger Rådets forordning nr. 22 af 13. december 1976 om fællesskabsforsendelse (EFT L 38 af 9. 2. 1977, s. 1). Artikel 34 bestemmer nemlig, at »... de kompetente myndigheder i medlemsstaterne [fritager] den hovedforpligtede for betaling af told og andre afgifter af varer

a) der er gået til grunde som følge af force majeure eller hændelige begivenheder, der behørigt godtgøres;

b) når der foreligger en ... anerkendt manko, der skyldes varernes beskaffenhed«.

Tyveriet kan imidlertid klart ikke falde ind under hverken a) eller b); der følger altså ikke heraf nogen ansvarsfrihed. Det er ikke noget tilfælde. Reglen har det helt åbenbare udgangspunkt, at toldpligten er betinget af, at varerne er gået ud i omsætningen. Noget sådant kan ikke finde sted, hvis de er gået tabt eller er blevet fuldstændig ødelagt, hvorfor pligten i så fald bortfalder. Anderledes med tyverisituationen, hvor det *alene* er ejeren, som ikke kan udnytte formuegodet og således stadig er forpligtet.

4. I ganske samme retning går for resten Rådets direktiv 623 af 25. juni 1979 om harmonisering af de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser om toldskyld (EFT L 179, s. 31). I artikel 4 bestemmer direktivet, at »... toldskyld ved indførsel ikke [anses] at opstå i forbindelse med en bestemt vare a) når den pågældende ... fremlægger bevis for, misligholdelsen [af forpligtelserne] skyldes, at den omhandlede vare er helt tilintetgjort eller er gået uigenkaldeligt tabt af grunde, som kan henføres til varens egen beskaffenhed eller som følge af et hændeligt uheld eller force majeure ...«. Jeg finder det helt åbenbart, at de begivenheder, som i artikel 4 nævnes som frigørende for skylden også her udelukkende er sådanne, som bevirker, at formuegodet gøres ubrugeligt, ikke kun for ejeren, men for *enhver*. Og at denne læsemåde er korrekt, beviser direktivets præambel. Heri (jfr. niende betragtning) udtales det nemlig at »... årsagerne til ... ophører

[bør] baseres på en konstatering af, at varen faktisk ikke er anvendt til det økonomiske formål, som berettiger pålæggelse af import- eller eksportafgifter«.

Til yderligere bekræftelse af den af mig antagne fortolkning kan nævnes Kyotokonventionen af 18. maj 1973 om forenkling og harmonisering af regler om toldbehandling, som Fællesskabet har tiltrådt ved Rådets afgørelse 75/199 af 18. marts 1975 (EFT L 100, s. 1). Med hensyn til det forhold, som interesserer her, må tillæg E 3, punkt 22, siges at have betydning: »Les marchandises entreposées qui sont détruites ou irrémédiablement perdues, par suite d'accident ou de force majeure, ne sont pas soumises aux droits et taxes à l'importation . . .« [1].

I fællesskabssystemet gælder det således, at toldskyldens bortfald er betinget af, at varen er gået tabt, hvilket udelukkende skal forstås som en objektiv kendsgerning: som nævnt ovenfor er den afgørende omstændighed altså, at formuegodet ikke kan anvendes til sit økonomiske formål, mens karakteren af det forhold, som knytter det til ejeren, er irrelevant. Med andre ord indgår tyveri — der er den omstændighed, som den forelæggende ret nævner i kendelserne — ikke blandt de årsager, som efter fællesskabsretten medfører bortfald af toldpligten.

5. På baggrund af denne konklusion finder jeg det ikke nyttigt at efterkomme Corte di Catania's anmodning til Domstolen om at tage stilling til Fællesskabets force majeure-begreb. Når det nu antages at være udelukket, at man med henblik på toldskyldens bortfald kan sidestille tilintetgørelse eller tab af den toldpligtige vare med, at den »subjektivt« er gået tabt, har det ingen interesse at undersøge, hvorfor varen er tilintetgjort eller gået tabt, og ud fra den synsvinkel rejse det spørgsmål, om tyveri dækkes af force majeure-begrebet. Denne præcisering bør finde udtryk i det svar, der gives den italienske ret: efter de ovenfor angivne retningslinjer skal retten koncentrere sig udelukkende om de årsager, som medfører toldskyldens bortfald, og som er knyttet til, at formuegodet »objektivt« er gået tabt. At tage stilling til videregående spørgsmål vil ikke være relevant.

6. Under hensyn til ovenstående betragtninger skal jeg foreslå Domstolen at give nedenstående svar på det spørgsmål, som Corte d'appello di Catania ved to parallelle kendelser af 18. juni 1982 har forelagt den i sagerne mellem Den italienske Republik's finansministerium og henholdsvis selskabet Mellina Agosta og Esercizio Magazzini Generali:

»Ifølge gældende toldret i Fællesskabet bortfalder toldskyld ikke som følge af, at tredjemand, uden at der foreligger uagtsomhed fra den forpligtedes side, fratager denne rådigheden over toldpligtige varer.«

1 — For toldoplagte varer, der er ødelagt eller gået uigenkaldeligt tabt, hændeligt eller som følge af force majeure, skal der ikke betales told og afgifter . . . O. a.